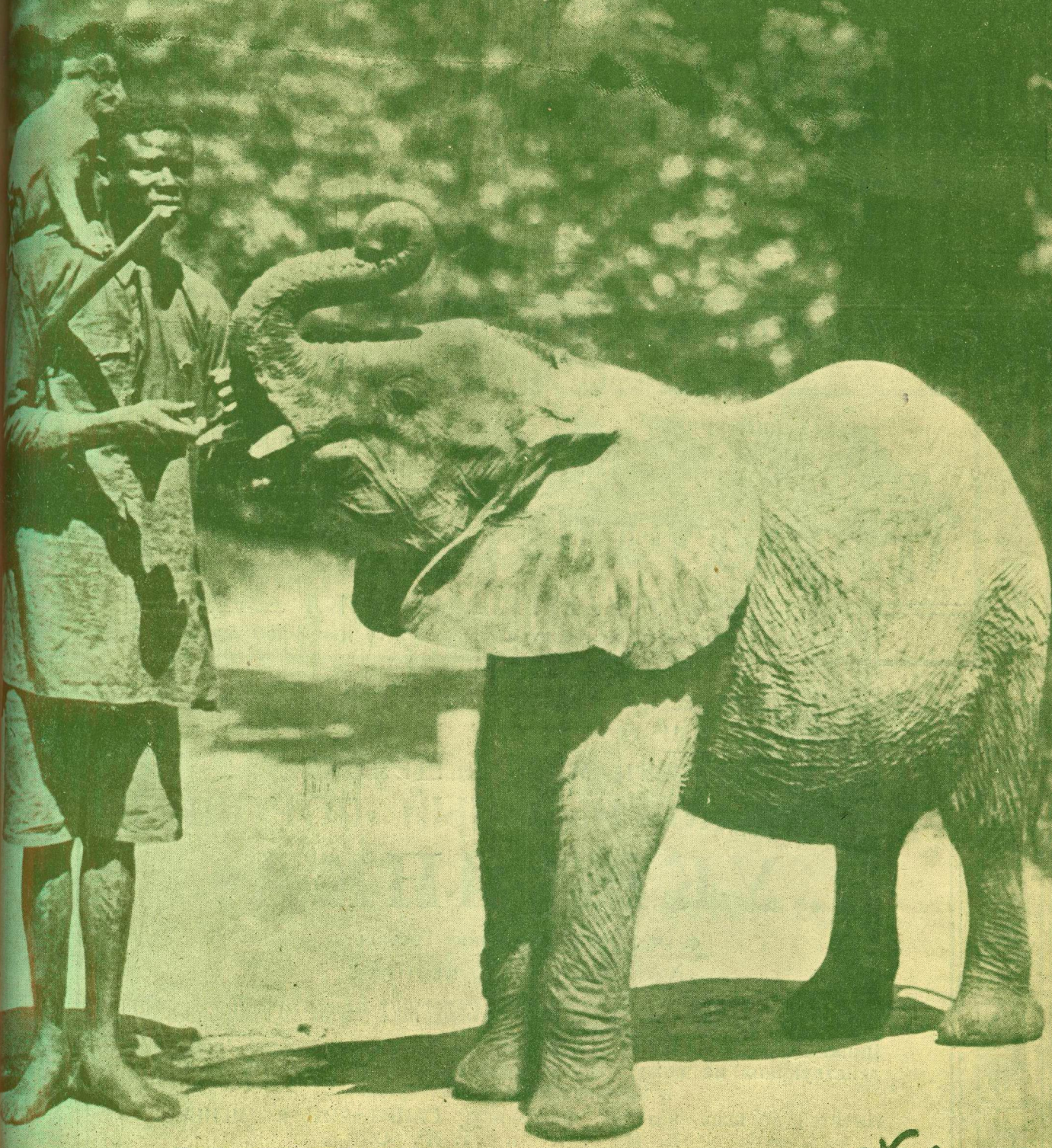

СЕСВІТ

1937

№ 76

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА 4

Зоопарк
Ташкент

В = С = Е = М

ГОСУДАРСТВЕННЫМ
КООПЕРАТИВНЫМ И
ЧАСТН. ОРГАНИЗАЦ.

**Запомните, что самые ЛУЧШИЕ
и ДЕШЕВЫЕ ЗЕРКАЛА**

имеются на вчовь открытой государ-
ственной зеркальной фабрике

„Красный зеркальщик“

при Харьковском Комбормбозе

Адрес: Дмитриевская 29, телефон 46 51

1-я В ХАРЬКОВЕ СПЕЦИАЛЬНАЯ
ЛАБОРАТОРИЯ

„ДИЕТИЧЕСКОЕ ПИТАНИЕ“

Натуральные, лечебные, очи-
щенные и профильтрованные

ПИВНЫЕ ДРОЖЖИ

ЕЖЕДНЕВНО СВЕЖИЕ
(жидкие и в таблетках)

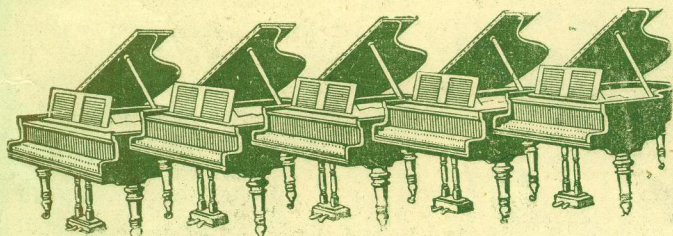
Вернейшее средство от малокровия,
фурункулеза, чирей, прыщей, нарывов,
худосочия, неврастении, кишечных и др.
заболеваний. Признано лучшими про-
фессорами! Ленинградск. клиник и больниц.

— Отпускаются —

по рецептам и без рецепта врача.
Харьков, ул. Свердлова, (б. Екатерино-
славская) № 19. Иногородним высыл.
в таблетках не менее 12 трубок при
здатке в 2 рубля.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МУЗ. ТРЕСТ МУЗПРЕД

Харьков, отд. площ. Тевелева, № 7, тел. 35-09

Получены концертные ПИАНИНО

Настройка, ремонт, экспертиза и перевозка

Магазин ул. 1 мая. 11

ГРОМАДНЫЙ ВЫБОР народных инструм.:
гармони, гитары, домры, балалайки,
мандолины, оркестры. Граммофоны, пла-
стинки, иголки. Вся продукция собствен-
ных фабрик

ДОПУСКАЕТСЯ РАССРОЧКА

Иллюстрированный прейскурант высылается за две 8-коп. марки

ТРЕБУЙТЕ ВЕЗДЕ!!!

ВЗАМЕН МЫЛА И ЩЕЛОКА
СТИРАЛЬНО - МЫЛЬНЫЙ ПОРОШОК
„УКРАИНКА“

ф-ки „Трудовой Химик“ Гостреста
„ХАРГОСХИМКОМБИНАТ“

Цена за коробку 400 гр.—17 коп.

Содержит мыла 25%, щелока 35%

Вполне заменяет МЫЛО и ЩЕЛОК, не содержит веществ, вредно
действующих на кожу. Также незаменим ДЛЯ СТИРКИ БЕЛЬЯ
и проч. хозяйственных нужд.

Имеется во всех аптеках, магазинах: САНИТАРИИ и ГИГИЕНЫ
Х. Ц. Р. К и Т. П. О.

Руководствуйтесь способом употребления, указанным на коробке.

№ 9

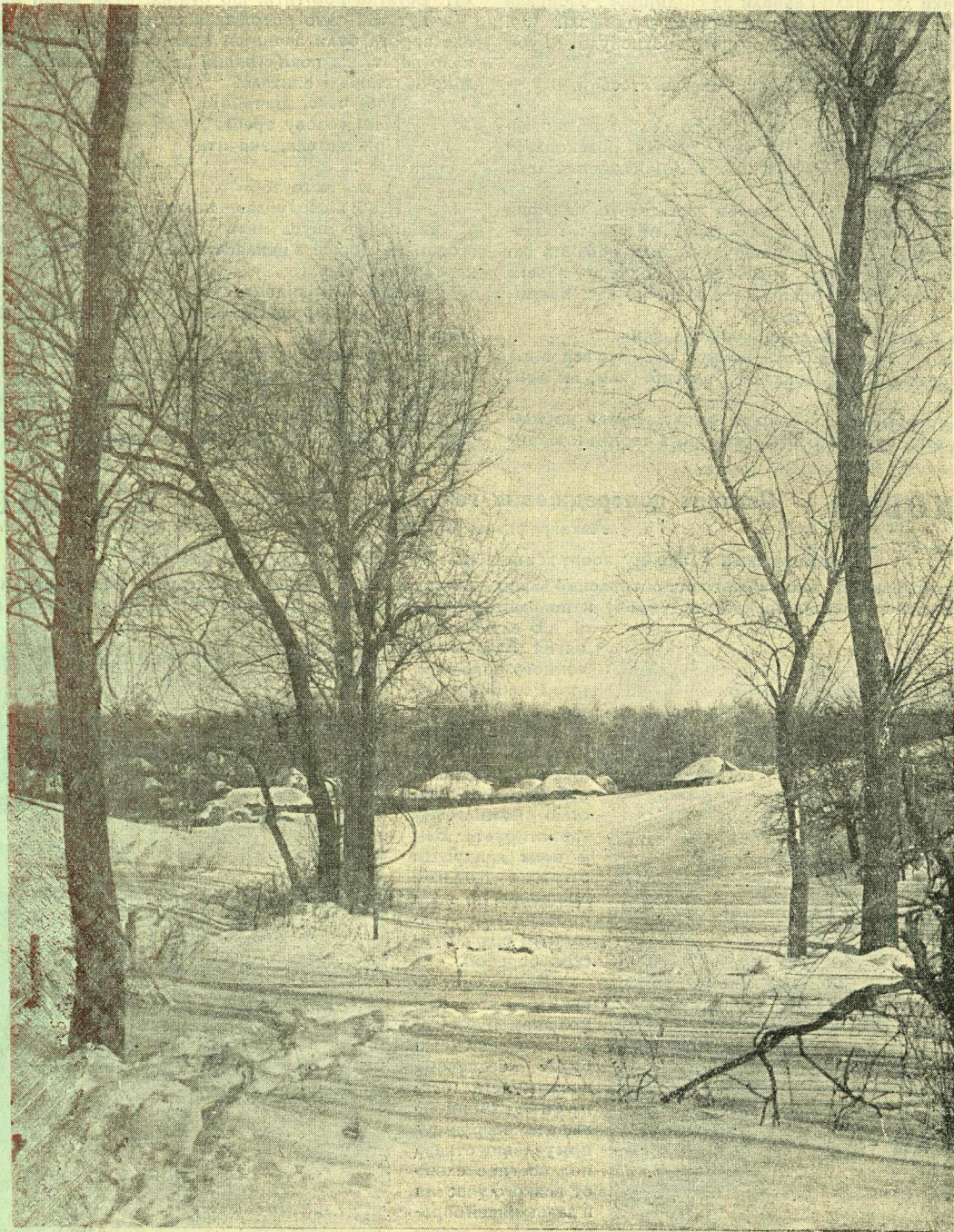
10 лютого
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Фото-етюд С. Крии

На околицях Харкова

ДЯДЬКОВА МИТРОВА ПРАВДА

Оповідання В. Ярини

ДО ЦЬОГО закинутого серед байраків хутора їхали „почтовим“ вороним. А тут вісь уломила: довелося встати серед багнюки і, поклавши на плече важкий клунок з літературою, йти пішки, важко витягаючи ноги,—до хуторка, що з балки вистромився кострубатими вітряками на чорно-зеленому тлі.

На хуторі собаки обліпили щільним оскаленим колом. Стояла безпомічна, не знала, що робити. Коли робила спробу рушити з місця, собаки лютішали і хапали за спідницю. Розбирала досада. Хотілося лягти, тоді хай рвуть прокляті, злі. Очі починали моргати швидко, а на горло щось натиснуло. Губи застрибали безсило й ображено.

— Ну, чи не іррова тобі собачня,—казав хтось іззаду;—як напосиди на біду жінку!

Оглянулася назад: побачила немолодого селянина, що замахнувся на собак здоровенним дрючком. Згряя розсипалася горохом у різні боки. Тепер з усіх боків доносилося тільки і досі принципіальне гавкання.

— Ця жінка не з наших ніби,—казав далі дядько, кидаючи дрючок і підходячи ближче.—Та ви мабуть чи не з міста? Здоровенькі будьте,—казав, злегка вклоняючись, коли побачив що спід селянської хустини на нього дивиться з подякою, зовсім не по селянському біде й бліде обличчя.—І куди це вас, панночко, несе, вибачте, в таку лиху годину?

— Мені треба вашого голову—відповідала вона.

— Присідателя значить нашого?—чомусь посміхнувся він.

— Ну да ж, председателя! Покажіть, спасибі вам, як мені знайти його?

— Ходіть же, товаришко,—і дядько знову чомусь посміхнувся в розкуйовджені вуса,—до отії хати що з чорними вікон-

ницями. Отам і живе наш присідатель,—ще раз посміхнувшись лагідний дядько.

Можна було подумати, що в слові тому бачить він якийсь особливий зміст, що його інші не помічають, а от він бачить і чудно йому, що він бачить, а інші ні.

„Який в ньому добрий і який... загадковий“, подумала йдучи хати з чорними віконницями: це була найбільша з хуторських хат. Встигла помітити, що будівлі були мідні й статечні.

Тут так само розрізався собака: був великий і страшний але ворота були зачинені і тому не було страшно. Так стояло коло воріт, аж поки сіяшні двері відчинилися, з них виірнула жіноча голова і спитала:

— Тобі чого, дівчино?

— Мені голову треба.

— Присідателя, значить?

— Еге ж.

— А для чого тобі?

— Щоб підводу дав—поламалася...

Жінка ще якусь мить дивилася, потім зникла. Ще трохи згодом на порозі з'явилася боса постать чоловіка, що очевидно перед тим спав.

— Вам куди підводу?—спитав.

— Та до Мар'янівки—живо відповідала, рада, що нарешті дійшла до справи.

— А мандата ж маєте?

— А як же—подала посвідчення.

Той для чогось подивився крізь нього на світло, перегорів на другий бік; потім покликав до хати, прикрикнувши на собаку, що весь час акомпанував розмові.

ДО 10 РОКОВИН

Останнє попередження генералові Врангелю

ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

Автограф тов. Фрунзе

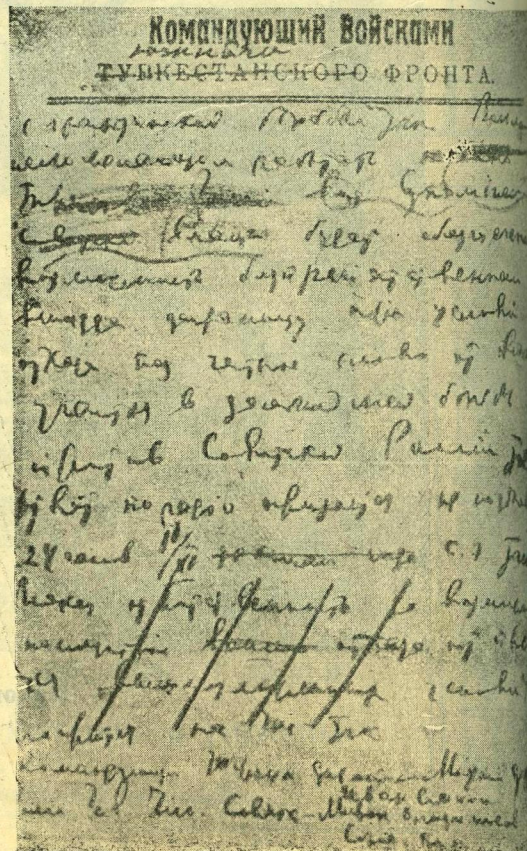
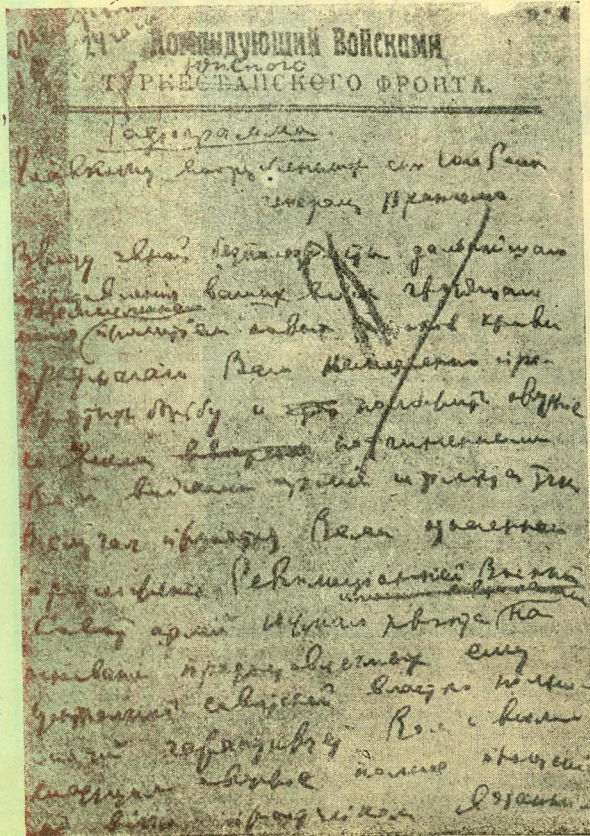
Радиограмма Главному вооруженных сил Юга России генералу Врангелю

Ввиду явной бесполезности дальнейшего сопротивления ваших войск, грозящего лишь бессмысленным пролитием новых потоков крови, предлагаем Вам немедленно прекратить борьбу и положить оружие со всеми подчиненными Вам войсками армии и флота.

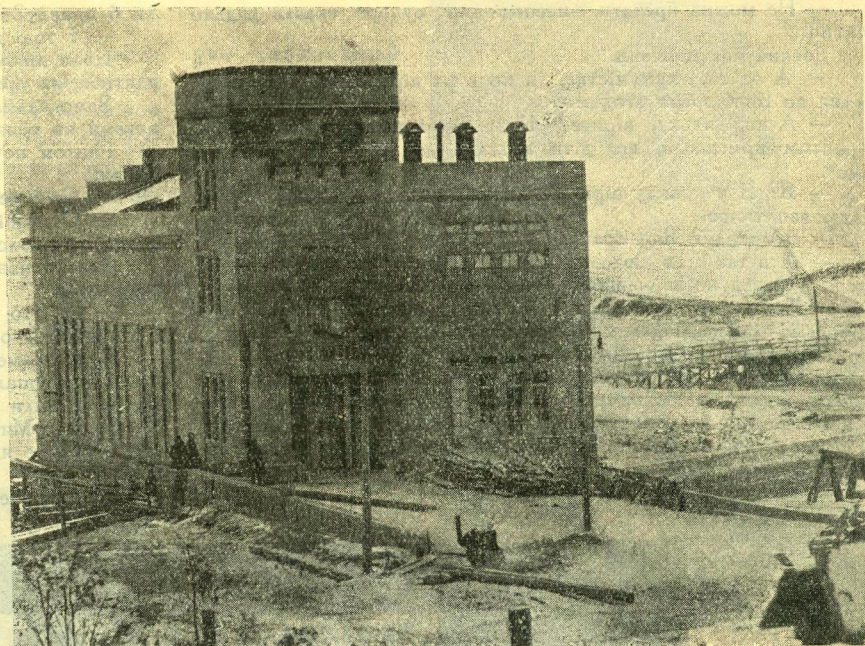
В случае принятия Вами означенного предложения Рев. Воен. Совет армий Южного фронта на основании представленных ему центральной Советской властью полномочий гарантирует Вам и всем кладущим оружие полное прощение по всем проступкам, связанным с гражданской борьбой.

Всем нежелающим работать под знаменами Советской власти будет обеспечена возможность беспрепятственного выезда за границу при условии отказа под честное слово от всякого участия в дальнейшей борьбе против советской России. Ответ по радио ожидается не позже 24 часов 11/XI с.г.

Командующий
Южным Фронтом
Михаил Фрунзе

НОВА ГІДРОЕЛЕКТРИЧНА СТАНЦІЯ НА р. БУГОВІ

Акц. Т-во „Електрика“ побудувало нову гідроелектричну станцію на р. Бугові, в кінці Південно-Бугських порогів, поблизу с. Олександрівки. Загальну могутність станції розраховано на 1300 к. с. Зараз працюють уже дві турбіни Френсиса по 320 к. с. Вся будова обійшлася в 1,5 мільйонів карбованців і виконана за два роки. Завдання станції — постачати електроенергію сільському господарству та кустарній промисловості району. Вже зараз електростанція дає енергію для освітлення шости суміжних сіл та м. Вознесенського.

Іхали поволеньки. Дув холодний вохкий вітер. Сиділа на сіні зігнувшись і прикривши ноги юпчиною. Понуро брели воли, важко сковзаючись у багнюці. Дядько Митро йшов збоку, зосереджено цоб-гейкаючи. Поглядав на свою пасажирку, ніби хотів заговорити. Нарешті:

— Чи ви не з комсомолу будете?

— Ні, дядьку Митро, я з партії,—відповідала швидко й весело, бо зраділа, що порушилася важка мовчанка.

— Комуністка значить?—це вже здивовано ніби.

— Комуністка,—засміялася.—А хіба не похожа?

— Та... молода така... а вже в кумуні...

— А я аже не така й молода, дядю, як вам здається: мені вже двадцять перший пішов.

— Та де вже там молода,—посміхнувся Митро.—У мене сестрі двадцять перший, так вона вже трьох дітей мав. Сиділо б собі дома,—раптом перемінив тон,—а то преться кудись такої лихої години. Йому б ще в кукли гратися, а воно бач уже в кумуні, ділами ворочає.

Ишла вже поруч дядька Митра.

— Еєе, дядечку—сказала, чогось сумно.—Я й малою то в кукли не гралася, хіба сама з глини ліпила, а що в двадцять років,—махнула рукою, мовляв, де вже там.

— Хіба не з панів?—протяг недовірко.

— З панів?—весело стало, розреготалася.—З панів! Я, дядечку, з десяти років свою працюю живу. А ви кажете—з панів. Бодай його з таким панством.

— А як же тебе зовуть?—Дядько Митро на мить оглянув її; цей побіжний огляд показав йому синці під очима, запалі щокі і тонкі дві зморшки, що спускалися до губ від нижньої половини носа.

— Дома мене кличуть Кадею, а в паркомі товаришкою Розовою.

Дядько Митро про щось думав і йшов мовчки, методично гейкаючи.

Трохи згодом:

— А ти ж не боїшся сама їздити?

— А чого ж мені боятися?

— А у нас тут бандитів до біса: піймають—уб'ють.

— За що ж вони мене уб'ють?

— А за те, що комуністка!

— А звідки ж вони знатимуть? Ви ж не скажете?

Дядько Митро мовчав. Почекала Кадя і знову спитала:

надів окуляри, що трималися на носі старою чорною ниткою, сівши до вікна, сиділа коло столу, ніяково себе все було таке чуже й незнайоме в цій, чепурній хаті, де діти обступили її за поли юпчини, а жінка, поруч печі, стика на дітей пикала. Коли ж поглянула по голові найменше з них раптом обернувся і гримнув.

Ну: гетьте на піч, погребі на вас

обступили, позлізали на піч і відтіля швидкими оченятами.

Значить з жінвідділу будете?—звернулася до подорожньої.

А, я завідувалька жінвідділу.

А по баб'ячим справам значить... А хіба повіту не дали підводи?

Айла, як поломилася...

А, гм... так у нас ви мабуть не розумієте. У нас і коней таких нема.

А мені хіба яких треба? Мені аби до міста...

Звичайно... аби до міста...

А, Іх брати тих коней...

А, так ви тут посидьте, хочете—лягайте спати, а я піду вам підводу шукати.

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

А, Іх брати тих коней...

ДИТЯЧІ ЯСЛА НА ХПЗ

Мати пішла на працю, а діти теж не дармують

— Правда ж, дядьку, ви не скажете бандитам, що везете комуністку?

— Не можна брехати,—несподівано суворо сказав дядько Митро.

Деякий час мовчали.

— А от ти, комуністка, в бога не віриш мабуть?—звернувся до Каді трохи згодом.

— А ви, дядьку, вірите?—Кадя запитанням на запитання, і раптом пригадала, що діти називали дядька Митра „штундую“.

— Я? Я в правду вірю,—відповів дядько і подивився на Кадю запитливо.

— В правду? Яку правду?—вихопилося у неї здивоване.

— А в таку: в людську правду! Бо неправдою світ проїде, а назад не вернеться.

— Так ми ж, дядечку, так само за правду. За таку правду, щоб усім бідним людям добре жилося.

Дядько Митро поглянув косо:

— Отак же мені колись казав один салдат з ваших, що зайшов до хати хліба випрохати: ми, каже, за робітничу правду. А я кажу, що за правду тільки правдою йти можна. З того добра не буде, що за неї кров ллється. З такою правдою далеко не підеш.

Хльоснув батоном. Помовчав.

— Людина новинна бути щирою. Як що хочеш правду обстоювати, не смій собі руки кривдою плямувати! Ти кажеш, що ви за правду?

Сидів уже на возі і, забувши про волів, що йшли самі собі, важким поглядом уперся просто в очі.

— Ви за правду? А серед вас самих правда є? Ось слухай: прийшли ваші по розверстку до нашого хутора, то у мого сусіди майже весь хліб забрали; у мене все вишкребли, а у нашого голови й зернятка не рушили. Чому так? А ось чому: коли прийшли до мене і спитали, я показав, де хліб був. Мені не повірили, ще шукали. А голова? У голови й не шукали. Ваш же. Влада!.. З волости поставлений.

Рвучко кидав важкі слова. Слухала, а що сказати, не знаходила відразу.

— Або от і сьогодні: ти думаєш, що й справді не знайшов голова коней на хуторі?

— Ні, не думаю...

— Хіба в Кузя не стоять у стайні дві кобили—як змії? Так Кузь голові самогонки, а голова тоді: доведеться тобі, дядьку Митре, їхати. А дядько Митро що? Сказали їдь—я їду, бо кривдою себе оквернити не можу.

— Невже ніколи не брехали, дядьку?

— Ет, де вже там ніколи? Малим був, то не розумів усього цього, тільки я вже одмухився за те! А тепер з життя мого кривду виживаю.

— Ну, а як доведеться збрехати?

— Не доводиться.

— Ну, а як би було так, що брехнею ви врятували дині життя?—питала нахилившись близько.—Невже й тоді б правду?

— І тоді не збрехав би,—уперто.

Ішли лісом, а тому слова дядькові здавалися глибокою клятьба, як прокльон.

Замовчали. Тільки чути було, як воли флегматично мовили ногами по грязюці.

Раптом почувся ззаду топін копит, а ще трохи крики:

— Сій—сій, стрілятиму.

— От тобі й бандити—промовив дядько Митро і став коло воза.

Далеко навкруги розляпуючи багнюку, підскакали вершники.

— Це хто й куди їде?—запитав передній з великим і канчуком у руці.

Кадя замерла. Що робити—не знала. Вниз усе в середині опало. Серце пустилося берега, колотилося, за відьмаськи йшли лісом.

Дядько Митро виступив наперед і сказав уклонившись:

— Та це я, пане командире, нову вчительку везу до нівки.

Бандит очевидно розм'як від такого величання.

Драмгурток німецької комуністичної молоді на сцені робітничого клубу. Сцена йде під гаслом: „Так захищають пролетарі Радянський Союз“

командире: тут дівчаті саме б заміж за хорошого а не до кумуни йти,—засміявся дрібно й часто.

А другі вершники й собі підхопили:

— Ха—комісари, волами їдуть!

— Еге ж комісари, еге ж комісари,—як дуреньки й дядько Митро.

— Ну, добре—сказав передній.—Пішли хлопці,—мають своїх.—Бувайте, панночко!

І від'їжджаючи вже кинув:

— А в Мар'янівку до вас в гості приїду. Кумуну поїду і до вчительки привітатись.

Галопом понеслися лісом.

Кадя схилилася головою до клунка і плакала істерично дрібно.

— Ну годі, чого там!—несподівано сердито гримнув дядько Митро і торкнувся рукою голови. І рука не була сердитою.

Воли повільно хлюпали.

Кадя потроху заспокоювалася. Дивлячися на рядки поміж ряних дерев, думала про дядькову Митрову правду.

ЮВІЛЕЙ ПОВІТРЯНИХ БОЙЦІВ

Нарис О. К—іна

Харківський авіозагін ескадрилі Ілічча народився, коли над радянськими кордонами знову насувалися військової небезпеки, коли газети повідомляли про виступ Керзона та про вбивство Воронського, коли на Радянський Союз знов поверталися люфти імперіалістичних гармат. Молода Червона армія не мала ще бовздатних загонів Червоної повітряної флоту.

Перед польотом

Червоні пілоти літали на „повітряних трунах“, що були від імперіалістичної та громадянської воєн. Це були розбиті аероплани, що ледве трималися купи і часто з повітря й розбивалися, так що не дарма їх названо „трунами“. Багато героїзму потрібно було на цих машинах літати.

Чуття кинула гасло „трудящі будуйте свою повітряну флоту“ і з заводів України та копалинь робітники понесли свої трудові копійки, і 24-го року над Харковом, купаючись у сонячних весінніх сонцях з'явився перший борт авіагін Ілічча.

Минав чотири роки впертої науки Харківського авіагону. За цей час з більшовицькою молоді червоні пілоти опанували авіаційну техніку не гірше славновісних „тузів“ буржуазних держав. В літні сонячні ранки, в холодні дні не знаючи відпочинку вони щодня тренувалися на залізних птахів, роблячи „мертві петлі“ і виконували складні технічні польоти.

Українські пролетарі своїми силами виховували червоних пілотів, що за першим закликом йшли на оборону їх мирної праці. Цими днями авіагін поповнить іще новий авіозагін „Роз-

рив“, збудований трудящими на заклики тов. І. Петровського у відповідь Чемберленові.

Готуючись до оборони в разі можливої нападу з боку імперіалістів ескадриля ім. Ілічча не занедавала за час свого існування й мирної праці. Її аероплани викона-

Нач. Харківських авіагін т. Нузберг

ли за останні чотири роки чималу роботу, зв'язану з господарською відбудовою країни. Вони брали активну участь у боротьбі з шкідниками, в організованих картографічних інститутах аеро-фото-зйомках, в наукових експедиціях та агітаційних польотах, в організації повітряного поштового й пасажирського сполучення то що. Цим ескадриля довела, що вона може бути не тільки могутнім збройним військом оборони, але й вельми цінним збройним творчою мирної праці.

Г. І. Петровський у гостях в авіаторів ескадрилі Ілічча

РЕДАКЦІЯ ЖУРНАЛА „ВСЕСВІТ“

Повідає читачів, що з першого березня буде розглянуто анкети нашого журналу що до конкурсних оповідань і буде надано премії авторам конкурсних оповідань, друкованих у нашому журналі. Прохавмо читачів надіслати до зазначеного терміну листівки, розіслані редакцією, а також і надіслати анкети „Всесвіта“

Павло Тичина

Стаття А. Лейтеса.

ПОЕЗІЯ ТИЧИНИ—одного з ліриків, не тільки всесоюзного, а й всеєвропейського масштабу, зміцніла у великій бурі пролетарської революції. Багато струн старих балабавних поетів пірвав вітер Жовтня. Де вони, самозакохані „дзеньки, бреньки“, Чуприни? Вже забувають Олеся, що посилав поцілунки прологів пролетарської революції, 1905 рокові, і що злякано метнувся в емігрантське літературне небуття, як тільки плуг соціальної революції повільно й грізно пройшовся по українській ниві, орючи ґрунт нових часів. Павло Тичина виховувався в тій атмосфері, в якій виховувалися ці поети—символісти після поразки 5-го року, мимовільні співці маленьких масштабів і маленьких відваг. Адже Україна днів царату не тільки мучилася під подвійним гнітом класового й національного пригноблення—чванлива високомірність сусідньої руської буржуазної інтелігенції відмовляла і в моральній піддержці паросткам українського художнього слова, що визначало цей стогін. З цієї атмосфери вийшов поет Тичина (він почав друкуватися в 1911 році) на широкий простір світової визвольної революції. При ститканні маленьких і великої епох, звичайно, зазнав краху багато літературних репутацій. Літературна репутація Тичини продовжувала рости разом з революцією. Але, як-що його струни не пірвалися від могутнього історичного кризного вітру, то це тому, що вже тоді в нього були струни великого поета—не балабавні, а справжні струни „самодзвонних арф“.

„Самодзвонними арфами“, як відомо, відразу очарував Тичина українську інтелігенцію. Тепер же читач, оглядаючи весь літературний багаж Тичини від „самодзвонних арф“ до „космічної оркестру“ почуває подвійну насолоду. Це поперше—безпосередня естетична втіха від тонких мелодій одного з наймузичніших сучасників. Це подруге—приємність спостерігати, як крок за кроком—представник кращої частини української інтелігенції йде до прийняття пролетарської революції, як він спочатку з інтересом прислухається до дисгармонічного гуркоту класових боїв, що порушують його пантеїстичний спокій, потім широко вітає „вітер не вітер, бурю“ і, нарешті, захоплено зливає свій поетичний голос із голосом більшовицького вітру з України. Чотири книжки Тичини („Соняшні кларнети“ 1918 році, „Замість сонетів і октав“ 1920 р., „Плут“ 1920 р., „Вітер з України“ 1924 р.)—це не тільки шлях літературного, а й шлях громадського росту української інтелігенції і в цім синтетична (естетична й громадська) цінність його творів.

Вірші 18 року—це вірші радісних гімнів комсомолу й природі і в той же час вірші—сумних роздумів. Навколо золотий гоґін; над головою дзвінких сонць кларнети, під ногами розстеплюються барвисті луки і чути хор проліскових дзвоників, поет перейнятий радісним пантеїстичним відчуттям весни й вічності і все таки, поруч сміху, ми чуємо в його сонячних кларнетах і „плач перламутровий“. Чому? Виявляється, шлях весни—громадської весни для України—усіяний не тільки конваліями, а й кров'ю. Крізь тяжку громадську війну проходить Україна.

І Тичина, живучи в „сторостерзаному“ Києві, лвісті раз за раз читься роздумом про свою батьківщину. Україна стає для нього в образі „скорбної матери“. Але в „Соняшних кларнетах“ немає ще образу м'ятежного сина, того образу, що описав в пролетарських письменників (від Хвильового в „Я“ до Тичини в його останній поемі „Чистила мати картоплю“) стане класовим і буде антитезою образів „скорбної матери“. В 18 році Тичина ще порівнює себе з вербою, що перебирає „струни вічності“. Він хоче вічністю, як козирним тузом, докрити дисгармонію суспільного оточення. Він хоче безпосередньо й негайно гармонію.

Недотримують ці пантеїстичні і страктні настрої й сумні роздуми ліричного поета. Він починає уважно вдивлятися в сучасність. За хмарами чорними поет побачив мільон мільонів мусульманських рук. На селі, на майдані коло церкви—він побачив що десь гуть прапори й чабана, облогоного на атамана. Революція і перемагає, вона не тільки руйнує, а й організує. В мсті кашель, кров, смерть, ворог і галки, горять архіви і музеї, але все ж за повстаннями „діти співають комуністи“.

І почувши кроки робітничих батальйонів, бачучи мільони встихих рук, поет сам укупі з співає про відроджену весну про квіти. З винятковою рістю, відмовляючись од сної селянської природи, недавньої органічної неспадко до міді заліза, поет затулює з робітничими батальйонами „новий псалом залізу“.

Лице найтихішого поета півця залізу вирисовується в книжці Тичини „Плут“, зміст ми іпресіоністично дали. В чому її особливе ровання? Це книга органічного повороту селянської інтелігенції до пролетарської революції. З одного боку ний плач над розстріляним кане сприйняття революції печер“, з другого—гімн залізу ліричний бурі і псалом як останній акорд.

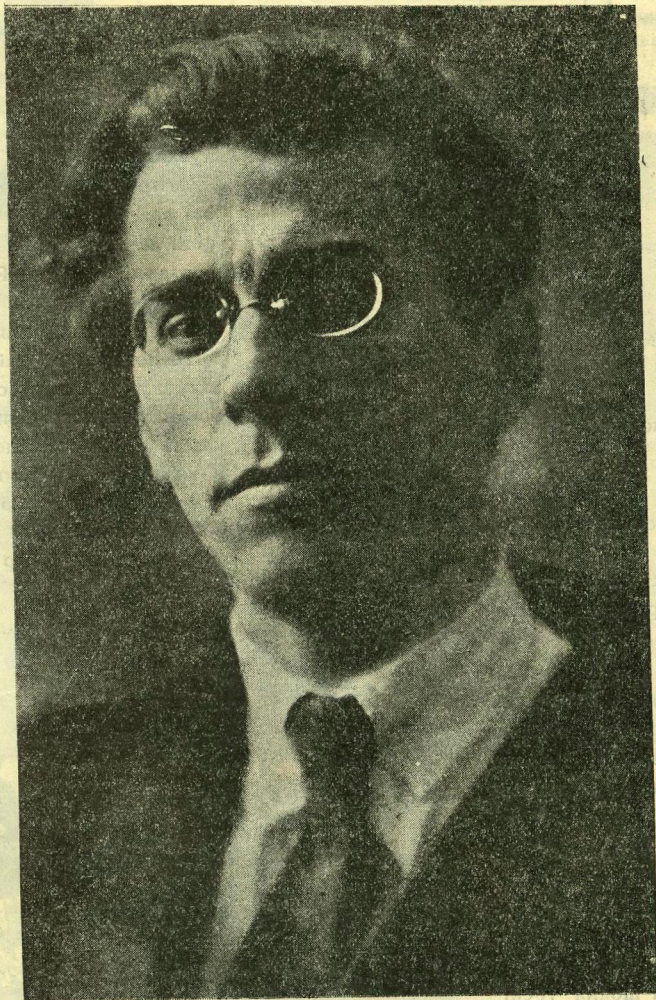
Далеко голосніше лу дос поета в його останній „Вітер з України“. Класова свідомість поета повністю слена. Сумних роздумів Книга цілком лицем до ції. Поет кричить разом

ром з України“, що віднині для нього є вітер Жовтневолуції.

Поет тепер не перебирає „струни вічності“. Він у космічній окресті чує бойові гасла сьогоднішнього д цей сьогоднішній день він відгукується всіма величез сурсами свого музичного таланту.

Ненависти сила, любови глибина (прекрасні слова, ним у зв'язку зі смертю Леніна) віднині підносять дух Т поета класових суперечностей. Скрізь він бачить антитезу кучому Фаустові протистоїть бунтівливий, активний П сумний матері—бунтівливий син, абстрактний „вічност кретна весна, тиші—залізні громи—ці антитези перем чина.

Через соціальні дисгармонії сьогоднішнього дня до поезії майбутнього гармонічного ідеалу.

Павло Тичина

ШКОЛА ЧЕРВОНИХ СТАРШИН

На околицях Харкова, на Холодній горі, там де колись стояла одна з фортець попівсько-богословської армії кол. ЦВК. Там, де колись виготовляли „пастирів“, що отруювали сільським опіумом населення, тепер юнаки Робітничо-Селянської України навчаються військової справи, готуються на командирів Робітничо-Селянської Червоної армії.

Червона армія, загартована в революційних боях і утворена революційним Жовтнем, потребує нових командирів. Вона потребує нових фахівців, вихованих в марксистсько-ленінському дусі. Школа Червоних старшин готує саме таких командирів, не тільки спеціалізуються у військовій справі, але й навчаються орієнтуватись у поточному політичному житті, стають активними-суспільниками, виховувателями червоноармійця.

Юнак, що недавно залишив свій вартстат на заводі, або який відрвався від землі і від плуга на селі, в школі проймає глибоку й серйозну учобу, протягом всіх трьох років його перебування там.

Адже ж у школі юнаки проходять поруч військово-муштрових, спеціальних дисциплін, ще й загально-освітні й соціально-політичні. Юнаки проходять політекономію, історію класової боротьби західної Європи і Росії, знайомляться з основами марксизму й ленінізму, з держустрієм, економікою СРСР і т. ін.

Поруч з опануванням стрілецької техніки і удосконаленням своєї стрільнини, юнаки в школі вивчають загальну сучасну військову техніку, ознайомлюються з останніми її досягненнями в капіталістичних країнах. Все це необхідно майбутньому червоному командирові.

Але юнаки школи червоних старшин не тільки вміють гарно й влучно стріляти. Вони знають, в кого їм треба стріляти, хто їхні класові вороги.

І в час, коли доведеться обороняти СРСР від збройного нападу міжнародних хижаків—імперіалістів, вони, озброєні ідеєю зброєю—ленінізмом і добре підготовані спеціально, будуть у передових лавах командного складу Робітничо-Селянської Червоної Армії.

М.

ЗООПАРК ГАГЕНБЕКА

Нарис Вал. Бородинна

БУРХЛИВОГО 1848 року рибалки, що постачали рибу гамбурзьком, крамареві Готфриду Гагенбеку, запропонували йому придбати кілька тюленів, що їх було випадково впіймано підчас риболовної експедиції. Гагенбек після недовгого міркування на купівлю згодився і виставив тюленів для огляду. В той час зоологічних садів у Німеччині ще не було, навіть славний Берлінський сад тільки починав своє існування. Тому нове видовище приваблювало силу публіки і рибник не шкодував за покупкою.

Ці „морські діви“, як їх жартовливо називали, були за перший крок до торгівлі екзотичними тваринами, що її Гагенбек заснував за порадою свого сина Карла на початку 60-х років.

Молодий Карл сполучав у себе любов до тварин з гарним комерційним нюхом—він швидко зметикував, що розпочата по багатьох містах Німеччини організація зоологічних садів забезпечує такій торгівлі прекрасне майбутнє. І дійсно, найближчі ж роки цілком ствердили міркування молодого Гагенбека—невелика торгівля протягом пари десятків років перетворилася на багате капіталістичне підприємство.

З купівлі тварин, звірів і птахів у випадкових продавців—матросів, мандрівників то-що, Гагенбек перейшов до організації власних експедицій до Центральної Африки, Індії, Південної Америки та інших далеких країн. Таким чином у роботу „торговельного дому“ було покладено плановість і Гагенбек дістав змогу виконувати перші ліпші дані йому замовлення.

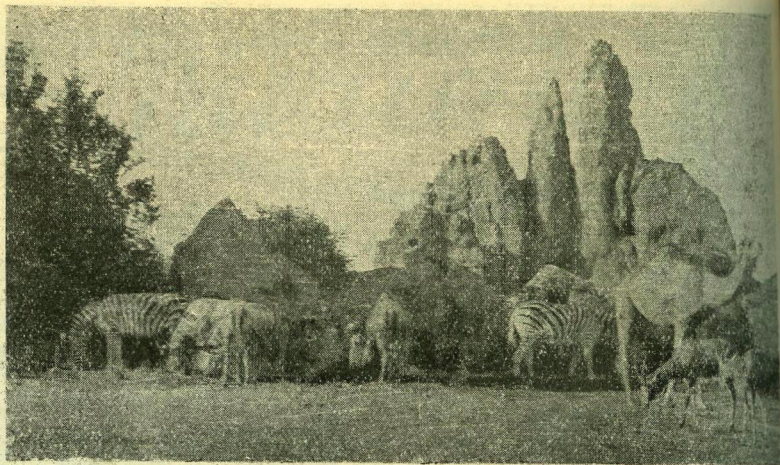
До к'єнтири Гагенбека незабаром приєдналися, крім зоосадів, цирки й наукові установи, що рік у рік потребували чим раз більше мавп та інших тварин для наукових досліджень.

Оскільки привезену зі всіх кінців світу живину потрібно було деякий час держати у Гамбурзі, цілком звичайною була думка організувати при фірмі зоологічний сад, де звірі й птахи перебували б, доки їх буде продано.

Під доглядом фахівців тварини звикали до європейського клімату, до життя у неволі, до штучного харчування—себ-то риночна вартість їх збільшувалася. Крім того, звірі й птахи, що перебували у саді досить довгий час, приводили маленьких, що являли собою найкращий матеріал для цирків.

Коли в старому зоосаді стало тісно, 20 років тому Карл Гагенбек влаштував у передмісті Гамбургу—Штедлінгені величезний зоологічний парк, який цілком рвав із традиціями, що встигли зміцнитися в цій справі.

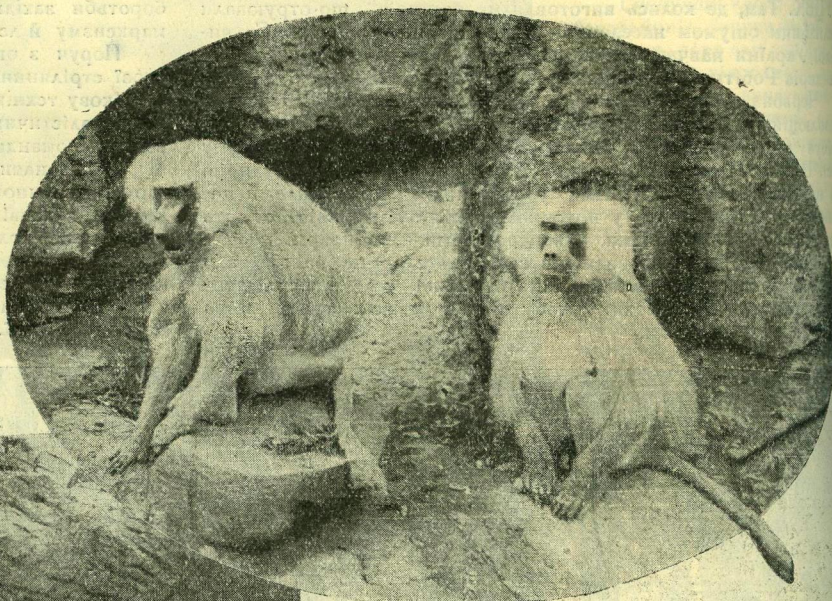
Звичайно з зоосадам у нас звязане уявлення, що в ньому вздовж доріжок рсташовано клітки, де сидять звірі й птахи; а по середині саду, безумовно, містяться ставки,

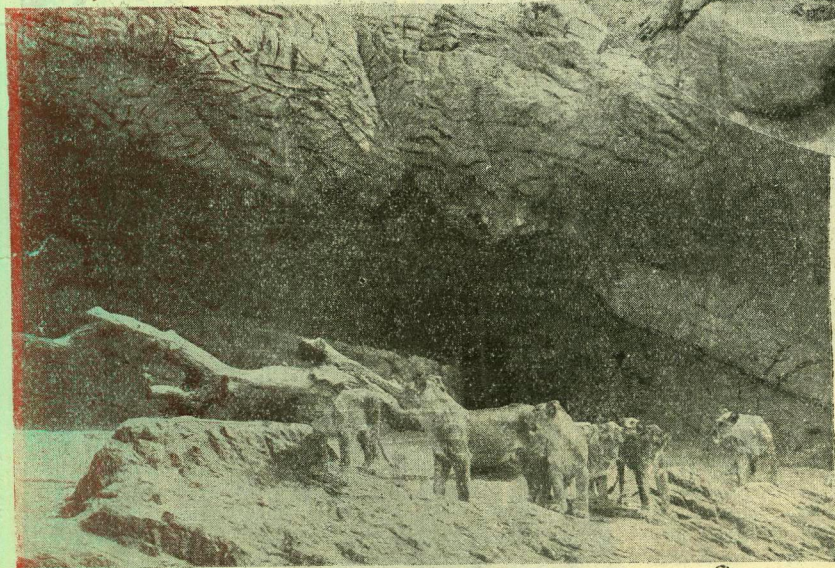
Різномаста компанія в африканському степу

де зібрано кілька качок, лебедів, фламінго і т. інш. Більшість зоологічних садів дійсно відповідає такому уявленню, з тою лише різницею, що один з них займає площу у 10 гектарів, а інші у—20, або 3'. Навіть величезний Берлінський зоосад, що є одним з найкращих у світі, недалеко відійшов від такої схеми.

Але парк Гагенбека побудовано на цілком протилежних принципах: там постановлено завдання не просто „показати“ тварину—або птаха, а по змозі дати звірям натуральне оточення і—коли це не хижаки,—з'єднати на спільних ділянках тварин і птахів, що живуть одне коло одного і на своїй батьківщині. Така система дає дуже гарні результати, так для мешканців саду, як і для відвідувачів. Останні з більшою охотою відвідують парк, де звірів показують не по тисних клітках, а полонені тварини не сумують у компанії, охоче їдять, менше хворіють і краще плодяться.

У павіяннів завжди похмурий погляд

За незримим ровом бродять жахливі хижаки

У Гагенбека по клітках розміщено лише невелику кількість хижаків і мавп. Переважна кількість населення парку живе „на волі“. З огляду на велику кількість зоологічного парку нагадує земну кулю в мініатюрі—тут є пейзажі всіх країн світу. Поруч мирно живаються японський ставок і кавказькі гори, африканський степ і крижаний океан.

Вже з самого входу вас зустрічає незвичайне оточення: вздовж алеї, що веде у глибину парку, стоїть довгий ряд стовпів,—але замість лихтарів на їх сидять і кричать на тисячу ладів папути, сріблясто-сірі жаки, жовто-сині й червоно-зелені ара, білі й рожеві какаду. „Лихтарі“ прикуланцюжком, але це їм не заважає і вони залюбки

ють насіння. Папугова алея приводить вас до африканського кутка: за непомітним кам'яним бар'єром на фоні скель розкидане озеро, невеличкий лісок і шматок „спаленого сонячного степу. Населення тут строкате: негарні, але жваві гну, анїї з вохкими очима, поривчасті полохливі зебри, якісь білі велетні страуси, ніжно-рожеві фламінго. Всі вони живуть у згоді і не дають приводу гадати, що зоопарк подорожує їм менше ніж степи рідної Африки, де життю їх заважають леви й леопарди.

До речі,—ці могутні хижаки займають сусідню ділянку. Замість того, щоб відвідувач не бачить річка, що відмежовує від левів. На перший погляд здається, що за 10—15 кроків від вас вони ледяче бродять без усяких ґратів. А насправді, між відвідувачами й звірями є майстерно-схований, непомітний і широкий яр, що без сумніву, обмежує вільність пересування гагенбеківських пансіонерів.

Далі ви проходите біля височенних гір, де досвідчені дикини й цаци навчають молоде покоління неможливий на людський погляд справі—ходити по стрімких скелях.

В такий спосіб ви відбули подорож з екватора до полюсів і перед вами розкривається нова картина: білі ведмеді, полярні північні, пін віни (безумовно, це найповажніші птахи й до того ж нагадують людей, що стає цілком зрозумілим, чому Франс доручив їм відтворити історію Франції у своєму знаменитому романі) і перед усім—морські слони. До останнього часу цих океанських велетнів не було в жодному зоосаді нашої планети, бо впіймані тварини вперто здикалися ще на морському судні. Спіймати трьох слонів, що жили в океані, збудувати у Гагенбека, пощастило лише у минулому році якомусь Ельстрові, що був прозаїчне теслярство на повне беззаботне життя звіролова. Він збудував величезний дерев'яний резервуар, куди посадив морського слона і двох слоних. Цей „слоник“, важить понад дві тони і має завдовжки 10 метрів, рішуче відмовлявся їсти сушену і заморожену рибу. Він примусив дирекцію зоопарку ґрунтовно почистити свої ставки, і тільки після цього, щоб прогледувати нового мешканця, йому потрібно біля 200 кілограмів риби, а в компанії менш вимогливих самиць

морський слон обідає; його дружина відпочиває.

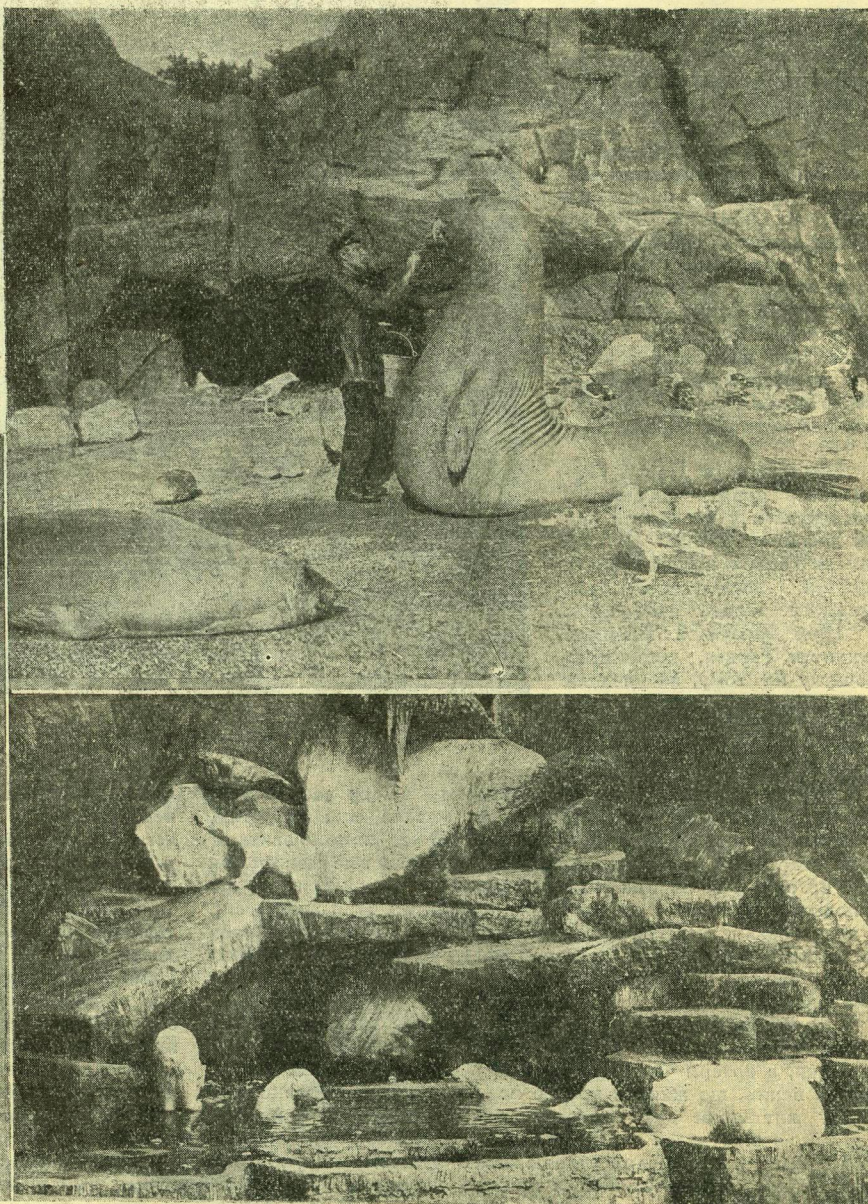
він не зголився харчуватися не такими коштовними ласощами. Дивна тварина такий слон: коли пливе під водою, він зовсім нагадує підводного човна а іноді, коли підіймає перед торсу й хвіст—цілком схожий на старовинне судно вікінгів.

Цікаві сценки відбуваються в царстві мавн—там неспинна метушня, бганина, бійка, що за ними зараз же настає замирення і, в ознаку цього, взаємне шукання бліх. Треба побачити на власні очі, як ретельно армія в'юнких мавпочок справляє парикмахерські обряди коло понурих і суворох павіанів, що мордують своїх підлеглих не гірше від якої небудь Салтичихи.

Далі міститься власний цирк фірми. Гагенбек продає циркам не тільки диких звірів, а, по змозі постачає їм вже готових муштрованих „артистів“. Для цього найбільше придатним є молодняк, що народився в паркові і починає муштру з перших місяців свого життя. У своїй книжці „Муштрування тварин“ відомий клоун-муштрувальник Володимир Дуров цікаво розповідає про сувору школу, що її доводиться відбувати майбутнім циркачам. Радимо всім аматорам усмиренних левів і танцюючих слонів прочитати розділ цієї книжки, присвячений „механічній муштровці“.

Крім звірів у Гагенбека є ще люде, й до того ж не білі, а чорні. Вже давно Гагенбекові спало на думку збільшити інтерес публіки до свого парку демонструванням різних екзотичних народів, що він привозив їх цілими селами.

Відвідавши акваріум, що майже не відрізняється від аналогічних установ по інших зоологічних садах, огляд зоопарку Гагенбека можна вважати за закінчений.

„Смертельні“ вправи гірських цацив

Білі ведмеді у рідні стихії

ВІЛЬЯМ ГАРВЕЙ

До 300-річчя відкриття кровообігу

В ЦЬОМУ РОЦІ медицина й природознавство святкує 300-річний ювілей відкриття закону кровообігу в тварин знаменитим англійським лікарем і анатомом Вільямом Гарвеєм. Рівно 300 років тому — в 1628 році вийшов у світ трактат Гарвея під назвою „*Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus*“ („Анатомічне дослідження руху серця й крові в тварин“), де Гарвей експериментальним шляхом на тваринах і на людях показав, як відбувається кровообіг у тваринному тілі. Цей трактат Гарвея утворив цілу епоху в науці і став основою для сучасної фізіології серця.

Вільям Гарвей народився 1-го квітня 1578 року в Англії в маленькому містечкові Фількстоні. Ще змалку Гарвея вабила до себе наука. 16-ти років, по закінченні Кентерберійського коледжа, він вступає до Кембріджського університету, де вивчає філософію й медицину. Скінчивши університета і діставши звання бакалавра, Гарвей, за зичаєм того часу, їде за кордон поповнювати свої знання. Спочатку він вчиться в Німеччині, потім у Франції, і нарешті їде до Італії в Падуанський університет, де були тоді найвидатніші професори. В цьому університеті Гарвей дістає докторський диплом і повертається на батьківщину, до Лондона. Тут він швидко здобуває собі популярності і незабаром його обирають членом Лондонської колегії лікарів (що потім перетворилася на Академію Наук). Слава його як лікаря і великого вченого почала зростати і через де який час він стає придворним медиком короля Карла I-го.

Ще будучи в Падуї, Гарвей почав робити вивіски і досліджувати у тварин та людей діяльність серця. Ці свої досліди Гарвей продовжував у Лондоні і наслідком їх було відкриття закону кровообігу.

Щоб зрозуміти значіння відкриття Гарвея, зупинимось спочатку на тому, як уявляли собі діяльність серця і рух крові у тварин попередники Гарвея. Творець клінічної медицини Гіпократ (IV в. до Р. Х.) гадав, що жили виходять з голови і звідси вони розносять кров по всьому тілі; серце ж він уявляв собі як орган, призначений для „підігрівання“ крові. З дальшим розвитком науки старовинні анатомі почали розрізняти вже дві форми жил — артерії й вени, при чім кров мали в собі лише вени, що розподіляла її по всіх органах тіла, артерії ж були наповнені, як вони гадали, повітрям або духом (*spiritus*). Остання уява утворилася очевидно тому, що при розтині трупів старовинні анатомі завжди знаходили артерії порожніми, а вени наповненими кров'ю.

Гален, що жив у II-му віці до Р. Х. вже вчив, що кров є не тільки в венах, а й в артеріях. Він гадав, що вени виходять з печінки, а артерії — з серця. Однак, більшого значіння Гален надавав венам, що живили кров'ю все тіло, артерії ж розносили по тілу життєвий дух, так звану пневму. Обмін між кров'ю та пневмою відбувався через сполуки (анастомози) між венами та артеріями. Сама пневма утворювалася у лівому шлуночкові серця, де кров, проточуючись із правого шлуночка через міжшлуночкову перегородку, змішувалася з повітрям, що проходило в серце з легенів. Гален учив також, що артерії, коли вони лежать близько від поверхні тіла, можуть вбирати в себе безпо-

середньо атмосферне повітря, потрібне для утворення пневми. Підчас свого скорочення артерії віддають пневму венам через сполуки між артеріями й венами.

Артеріальний пульс Гален вважає за наслідок особливих сил артеріальної стінки, а не за наслідок діяльності серця. Ця наука Галена лишалась непорушною аж до половини 16-го століття. Кожного, хто зважувався думати інакше, вважали за еретика і боговідступника. Через це живої думки боялися як чуми. Природу, в тім числі й організм людини, вивчали з записок старовинних авторів — Гіпократ, Аристотеля та Галена. Релігійний фанатизм середніх віків нищив усі нові книги, що своїм змістом не відповідали уяві старовини, а авторів цих

книг живцем палили на вогні. Така доля спіткала, напро., Сервета, спаленого в 1553 році за присудом Кальвіна за те, що в богословському трактаті він, пишучи про діяльність серця, не згодився з Галеном у тім, що кров очищається в самому серці, а доводив, що це очищення відбувається в легенях. Про це відкриття Сервета дізналися вчені тільки через 150 років після його смерті.

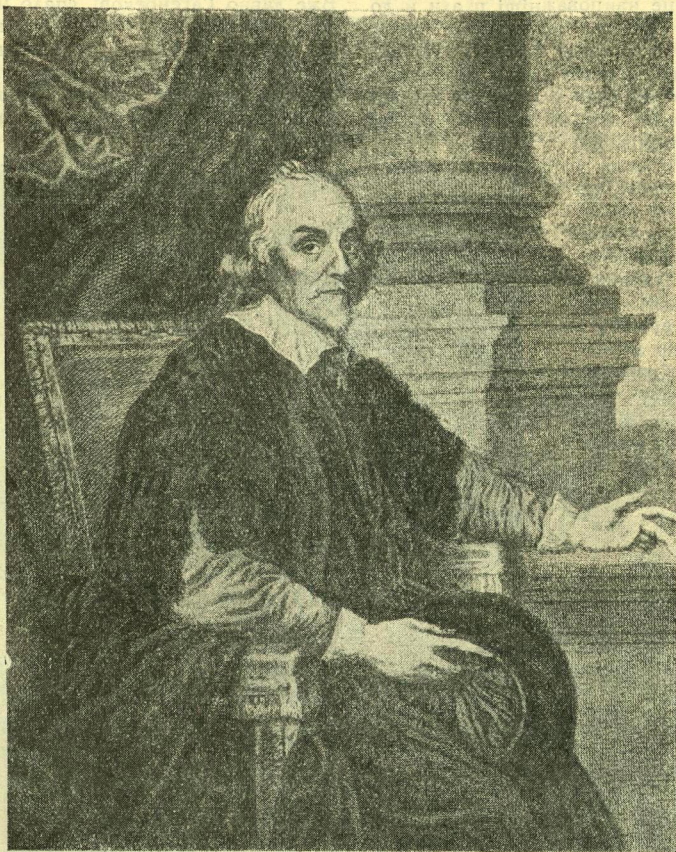
Нарешті виходить геніальний твір Гарвея. В невеликій книжечці він надзвичайно просто й ясно виклав свої погляди на діяльність серця у тварин і дав повну та цілком вірну картину кровообігу. Цей його твір був наслідком 15-річної невтомної дослідницької роботи над діяльністю серця. Свої спостереження Гарвей робив не тільки над тваринами підчас численних вивісок, але й на людях. Так він мав нагоду спостерігати рух серця у сина лорда Монтгомері, що йому каріозний процес зруйнував ліву половину огруддя і через це серце було оголене.

Гарвей помітив, що серце має кілька фаз своєї діяльності: спочатку скоро уктяється передсердя, а потім шлуночки. При цьому він довів, що ніяких отворів у перегородці між правою та лівою половиною серця, як це говорив Гален, не існує. На багатьох

експериментах Гарвей показав, що кров із правого шлуночка переходить у лівий не безпосередньо, а спочатку через легеневу артерію їде в легені, а звідти вже повертається в ліву половину серця. Так він відкрив мале або легеневе коло кровообігу.

Далі Гарвей показав, що рух крові по артеріях відбувається від центра (серця) до периферії, а по венах — від периферії до серця, і що кров перебуває в безупинному коловому русі. Само серце виконує роль помпи, що жене кров у артерії і розподіляє її через них по всьому організмові. Чим далі від серця, тим артерії вужають, стають найтоншими і кров через них проточується в усі пори тіла. Потім тоненькі артерії сполучаються з венами, що несуть кров до серця. Кров у венах не може текти назад, бо в них є особливі заслонки, що перешкоджають зворотному рухові крові. По венах кров знову повертається в серце.

Геніальний розум Гарвея привів його теж до думки, що кров зазнає змін у легенях, але яких саме — він не знав. Це стало відомим лише в 1772 році, коли великий французький хімік Лавуазьє відкрив справжній „життєвий“ дух — кисень, що перетворює в легенях кров венозну на артеріальну. **І. Валько.**

Вільям Гарвей

Кімната декабристів у Київському Музеї Революції

Стаття **КИЇВСЬКИЙ МУЗЕЙ РЕВОЛЮЦІЇ** С. Ткачівського

КИЇВ—місто, куди з давен-давна йдуть сотні людей з усіх усюд. Він притягає тепер до себе чим раз то більше екскурсантів, мандрівників, туристів. Київ золототерхий, що до Жовтня крім золотих верхів мав ще на своїм утриманні тисячдесяток попів та стільки ж чиновників, не рахуючи ченців та іншого добра,—з революції спід 16 влад вийшов великим центром Української Науки—Донбасом Укнауки. Десь наче зникли юрби прочан, що несли трудові копійки до Лаври на поклон мошам, а вулицями Києва мандрує бадьора екскурсія—парубки, жінки, чоловіки. Дідуган Гусак, що знав усі входи й виходи київських монастирів, передав свої уповноваження лекторові екскурсійного бюро. Музей, книгозбірні, виставки, широко одчинили свої двері і туди, де колись мав доступ лише втаємничений учений, нині йде учень, студент, робітник, селянин, службовець, червоноармієць. Серед київських музеїв видатне місце в роботі має Музей Революції. Установа, якої досі не існувало. Виросла після Жовтня. В його десяти науково-досліджених та художньо експонованих відділах показано історію боротьби за визволення трудящого люду. Паризька Комуна, Декабристи, 1905 рік, лютнева Революція, Жовтень, Громадянська війна, Радбудівництво—це відділи Київського Музею Революції, що притягають до себе найбільше відвідувачів. За минулий

рік через Музей пройшло 39.000 чоловіка. В день буває середнім числом 140 відвідувачів. В день 10-ти-річчя УСРР у Музеї побувало 758 екскурсантів. Буває чимало чужинців. Нема делегації, що не відвідала б Музею. „Музей Революції—установа, про яку лише може мріяти американський робітник. Проходячи по відділах Музею груди наповнюються могутнім почуванням сили—минуле додає віри в майбутнє“—пише в пам'ятній книжці американський робітник.

Один селянин, поляк з Могилівського повіту, пише в своїх вражіннях—„Я й сам собі не можу повірити, що на протязі якої години я докладно бачив усю нашу велику історію. Буду розповідати в нашій селі“...

До Музею звикли, про нього знають у глухих закутках. Якось заходить селянин з підлітком сином. Шукає директора і дає „поправку“ до відділу „реакція“. Справа в тім, що з сусіднього села „хвасталися“, що їхнє село записано в Київському Музею Революції, а справді то „за Столипіна наше село більше постраждало від козаків ніж їхнє“.

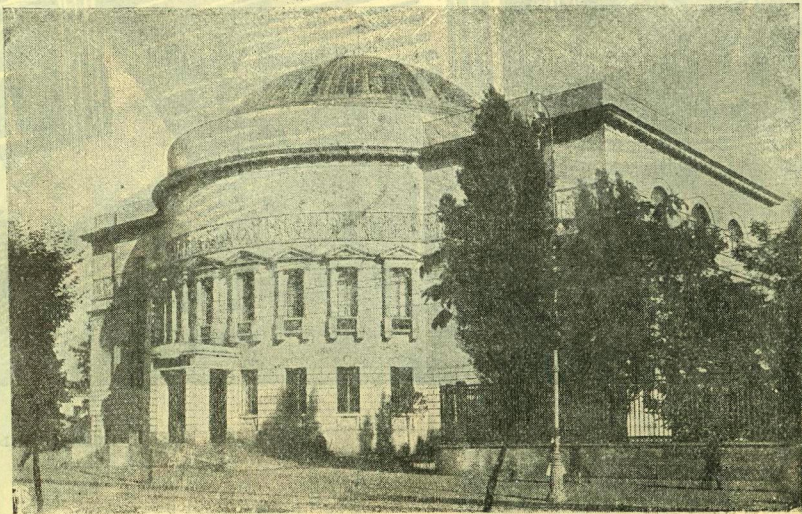
Нераз можна зустріти в ньому й екскурсії жовтенят. Перед статуєю Леніна вихователька розповідає про Ілліча.

Справі екскурсій дуже сприяє організований при Музеї кабінет методики екскурсій, де всякий екскурсівд знаходить потрібну пораду.

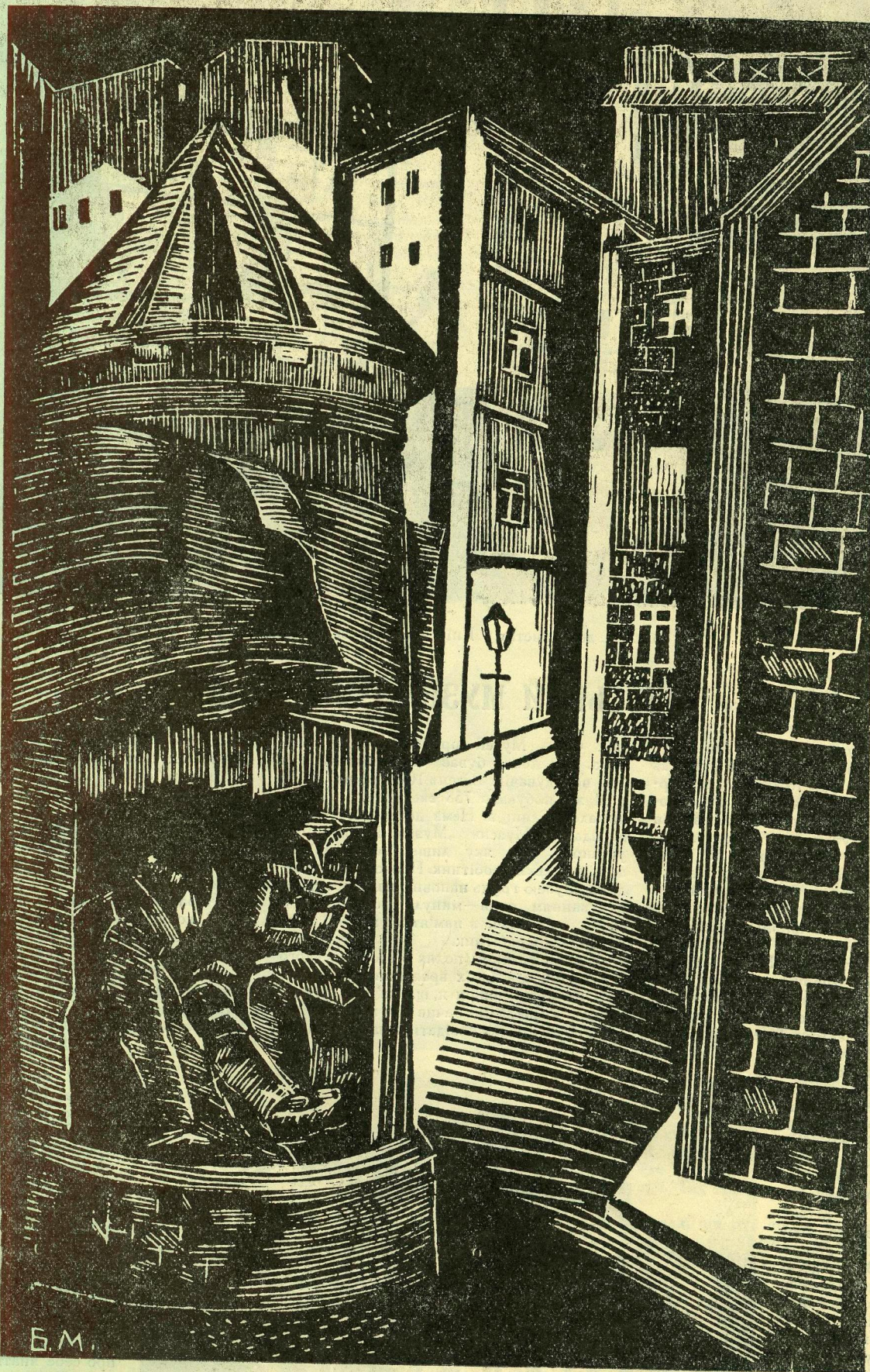
Музей налагодив широку музейно-організаційну роботу. Має зв'язок з усіма музеями СРСР, більшими Архівами та Істпартами. Коло Музею згуртувався невеличкий кадр молодих художників, що дали вже цілу низку художніх, портретів, картин, плакатів т. д. З кращих картин це „Захист Арсеналу“, а в плакатах — біографія Шевченка.

Є між ними й робота „висуванців“, як наприклад — Петра Верна з хутора Гора на Київщині. Самоучка-різьбар, що дав про себе знати роботою — бюст Т. Шевченка—тепер працює над різними замовленнями Музею.

Київський Музей Революції стає поважною пролетарською науковою установою. С. Т.

Будинок Київського Музею Революції

М. А. Блажко

Безпритульні (дерево)

СТОРІНКА САТИРИ Й ГУМОРУ

ЗАПИТАННЯ НЕ ЗАЙВЕ

ДЕЖУРНИЙ

ПЛАТЮН ЦЬ
ЗАБЕРОНЯЄ

- Ваша професія?
- Літератор...
- Грамотний?

ЗА ЩО БОРОЛИСЬ?

— Хоч і одинадцятий рік Радянської влади у нас, а морози такі, як і раніше були

БАЖАННЯ ЦІЛКОМ ЗРОЗУМІЛЕ

(До мануфактурної кризи)

— Хочу, щоб шовковий був...

ВАЖКА РІЧ

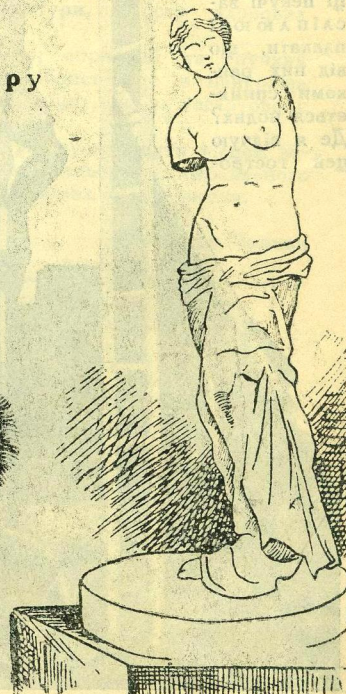
(У цирку)

— Невелика, брат, штука на отій чортівні сидіти, от вехай би у нас на загальних зборах усидів, ото був би номер!

ТОЧКА ЗОРУ

(В музеї)

— Мабуть у черзі за мануфактурою дамочка рук позбулася. Не даром говорять, що матерію з руками рвуть

Рані на арені темно

Нарис Леоніда Чернова

батьорий запах стайні, де я почую ляскання батога, важкий подих красунів— коней? Де я побачу таку відвагу цих суворих простих людей, що роблять карколомні польоти під банею цирку?—тут нема нервів, страху, настрою, почуття—тут панує залізний розрахунок, математична точність, один бо зайвий помилоковий рух загрожує каліцтвом, кров'ю, смертю...

Так говорила поважна літня людина в шубі, славетний клоун, поет і майстер свого діла.

діти. Це—парадний, показовий, урочистий бік.

Публіка навіть не уявляє, скільки упертої праці, надлюдської витривалості, терпіння поклали ці люде для того, щоб досягти цієї удаваної легкості при виконанні своїх головокрутих номерів.

1.

— ЦИРК! АРЕНА! Пісок арени, де я бігаю, викривляюсь, падаю, потішуючи публіку! Це строкате клоунське вбрання, цей ідіотський колпак, сліпуче сяйво гудючих диhtarів, мідяні згуки галопу, що від них солодко зупиняється і знову стрекоче серце! О, боже мій! Клоун! Це було мовою мрією з дитинства. Коли мої товариші захоплювалися:—одні—героями історії, другі—механікою, інші—поезією, я все життя мріяв тільки про клоуна! Так!—там, по за межами арени—прерогативи знання, глибокі мислі, гуркотливе життя, —але де я найду таку безпосередність, таку щирість, як тут у цирку? Де я побачу ці пекучі засліплюючі плакати, що від них ранками спинається подих? Де я відчую цей гостро-

Ввечері, серед сліпучого моря світла, чорний натовп, спинивши дихання, вражено милується з неймовірної відваги повітрових ексцентриків.

Деся угорі розмірено хитається на гойдалці маленька постань еквилібриста.

Де—далі швидче. Напроти—розгойдується струнка чорноока жінка.

Серед мертвої тиші скрегоче якийсь дріт. Дроб барабану. Розмахає половини цирку.

— Allez!

— Gon!

— Бум!—як вибух, великий барабан.

Перевернувшись на головокрутній височині, дві маленькі постаті летять до протилежних гойдалок—і от вони вже вклоняються вниз, у сіру безодню, де гремить оплесками вражена юрба.

Підготовка до вечірньої циркової вистави: репетиція важких еквилібристичних номерів

2.

4.

Ми на репетиції.

Чорні провалля порожніх місць. Деся угорі тьмяно мерехтять дві лампки.

Напівтемна арена майорить невиразними постатями людей. Коли око звикає до цього світла, ми бачимо, що на арені йде повсякденна праця, підготовка до вечірньої вистави.

Скрегоче тугий дріт. Жорж Розеті обережно садить на плечі Шурету, зверху вмощується Марі,—трію рушає в недалеку, але небезпечну путь по дротові. Лице артиста серйозне й напружене, нема й сліду заученої посмішки, що ми бачимо ввечері.

Поруч репетирують велосипедисти. Годину, дві ви можете сидіти тут—і все бачитимете те ж саме: велосипедне колесо з довгою сталеву палкою, на ній—сідло, на ньому—спритний юнак безупинно працює ногами, тримаючи рівновагу. Потім на голову йому стає головою молоденька дівчина. Одна, дві, десять секунд і дівчинка, скрикнувши, падає вниз, але не долітає до арени: її прив'язано до линви, линву перекинута через коліщатко деся під банею, кінець линви міцно тримає в руках старий батько.

Година, друга, третя—те ж саме.

І так дні, тижні, іноді й роки.

Розеті стоїть на руках на дротові. Рвучкий рух, скік,—перевернувшись у повітрі, артист стає на дріт ногами, але в ту ж мить летить на пісок.

— Ви бачите цей номер?—посміхається він.—Я репетирую його вже п'ятий рік. Ніяк не

встати на ногах. Але кінець кінцем я зроблю це.—Лице стає упертим, він хмуриться, відходить і починає репетувати. Біля своєї вбиральні репетують клоуни—Альперов і

На стіні висить величезна плакатна індустріалізація Альперов вчора вночі вигадав цей злободневний жарт, оце вони записали його, переписали, вчать слова,—потім вийшли на арену—старанно, крок за кроком розробляли мізансцени.

Чому це—такі пустотливі й веселі на сцені—клоуни в житті бувають здебільше такими серйозними, статечними й широкими людьми? І навпаки—як часто зустрічаються робітників похмурених бюро—реготливих пустунів, життєвих, безтурботних хлопців!..

5.

Циркова школа—тяжка, серйозна, довгаста школа.

Відомий „владар дроту“ Розеті вперше виступав на арені, коли йому минуло... йому й 8 місяців в пантомімі „лашка“ в ролі... Наполеона! „Славетний „король трюка“ „Білий Гарі Гудіні дев'яти років втік від батьків з мандрівним цирком.

І з того часу—все життя в цирку—день уперта важка праця, мупове вдосконалення, напруження, небезпечна вечірня робота, страх, відвага, гра з смертю.

Професійна звичка?—Навряд.

Вірніше—це надія на свої сили, тренівка, звичне око.

Нещодавно в московському цирку стався такий випадок.

Повітряний екілібрист де-кілька днів працював під банею цирку без охоронної сітки внизу. Інспектор охорони праці запротестував, вимагати, щоб сітку було підвищено, загрожуючи заарештувати номер. Аргументи про це й негайно пішов до інспектора:

— Прошу вас дати мені змогу працювати так, як я хочу. Сітка мене нервує. Я можу впасти. Або я працюватиму без сітки, або не працюватиму зовсім.

Аргумент говорив так щиро, що довелося йому повірити, і він так і лишався лежати десь у куточку біля стайні.

Вірне око, міцні м'язи, свіжа голова—от чого над усе поважає цирковий артист,—і тому, напевне, більшість циркачів у приватному житті такі стримані, моральні, скромні.

— Коли я сижу в компанії біля столу, я знаю, що кожний зайвий ковток вина—це тремтіння руки завтра під час виконання номера, це непевні рухи, важка втома десь у потилиці. Тому ми здебільшого після вистави—додому.

Здорове життя, міцний сон, тренівка!—інакше каюк... рано чи пізно...

Тому напевне циркові артистки (дарма, що міщанин думає зовсім навпаки)—найкращі й найвірніші жінки, матері, сестри.

6.

Театру—вранішнього, буденного, театру в роботі, в процесі виробництва—теж ніколи не бачить публіка.

Наші театри неохоче дозволяють сторонній людині заглядати в ту майстерню звідомо з'являється така досконала, чепурна, блискавчаста вистава.

Треба ввійти в це коло, прожитись його інтересами, життям, бо-лем, радощами, щоб побачити, яких надлюдських зусиль, праці, часу, терпіння прикладають артисти й керівники, аби утворити гарну

циркову, театральну, кінематографічну виставу.

Часом доводиться чути, що цирк—не в мистецтво, що він є просто видовисько нижчого ґатунку.

В цім твердженні є частка правди. Але прикласти його можна головним чином до цирку буржуазного—цирку так званих „смертельних номерів і трюків“,—здебільшого зовсім не „смертельних“ і розрахованих на те, щоб полоскатати нерви відгородованого європейського буржуа.

В основі ж циркового мистецтва лежить безумовно здорове начало.

Ми спостерігаємо зараз величезне тяжіння молоді до фізкультури, спорту, здорових розваг.

Меткий жонглер, спритний та гнучкий жокей, міцний екілібрист—це є найкраща агітація за здорову, міцну, добре загартовану людину.

Радянський цирк мусить бути місцем захоплюючого, красивого, бадьорого, позбавленого гри на поганих інстинктах—видовиська.

Леонід Чернов

Віктор Вер

В заметах, металевих звуків,
в тетенних плеветах пасів
день звуками свердел одстукав
і вагонетками одгуркотів.

Гудок і метушня метнулася,
і гулом одгула в цехах.

Кашкет, газети... в гули вулиць
сутулючись іде юрба.

Туманом над паркетом моря
наметом синім тане дим—
йде вечір в блазні синій поруч,
і зорі—потом трудівним
Ідем угору на слобідку...
крізь втому у сумирній млі
в вечірніх тінях довго видко
недобудовані кораблі.
Коли ж доходили до хати—
там унизу, де пінний дзвін,

пройшла фарватетом в кльватер
ескадра у простори, в синь.

Так день... ще день:—в шалених дзвонах
розмірних колес вірний такт
і тихше шум і дужче в скроні
безсонні передзвони вахт.

Я сплю—не сплю—я ніжно бачу
вір маяків, вогнів пісок...

Я чув крізь сон, як водокачка
висмоктувала тихо док.

ЕМІР ЗАДЕ-ХАЙРІ

Від Криму до Казани—в кожному татарському селі знають це ім'я. За Хайрі народ пісні складає. Його оспівують хлібороби, рибалки, пастухи, виноградарі кримські та вагазники-татари на Волзі.

Емір Заде-Хайрі був пастухом, шевцем, шофером і... став видатним артистом Сходу. Тепер він—народний артист Кримської Радянської республіки.

Хайрі—танцюриста, актор і поет. Його школа—нарід. У нього вчився він пісні і танків.

„Наш Хайрі не має суперників“—кажуть про нього з гордощами кримські татари, що завжди чекають Хайрі в своїх аулах. З'явився Хайрі—і радістю пісня аул розбудила“...

Хайрі захоплює не лише свій нарід.

Вражає він усіх, хто бачив його хоть раз, як він танцює або співає на сцені.

Етнографічні пісні Сходу передає Хайрі, прикрашуючи їх на причуд гарними нюансами найхарактерніших особливостей народних мелодій.

Але найяскравіше виступає цей талановитий самородок у танку.

Його танок не знає професійних засобів і хитрощей.

Хайрі не вганяється „за модними“ фарбами, він не знає ні „напрямків“, ні „шкіл“, але бере первісну й наївну цілину й дає їй у своїх танках лише чудові художні рямці.

Техніка танку у Хайрі прирождена.

Він дає їй лише виключну пластичність, велике почуття ритму, виразну лінію тіла і палкий темперамент. Такими даними робить Хайрі свій танок сліпуче яскравим.

А що виступав він у танку таким самим, як у житті, то й нічого прикрашуватися йому гримом.

У Хайрі смагляве обличчя, розумні блискучі очі.

Він дуже гарний, граціозний, всім хається з блиском яскраво білих зубів.

Хайрі повний східної екзотики. Бачивши, як танцює Хайрі, ви захоплюєтесь ним ви розумієте, чому радіє ним татарська народність. І „Хайтарму“, і „Чабана“ і інші східні танки Емір Заде-Хайрі підносить на височині вищу за мистецтво.

Останніми роками Хайрі здобував собі популярність в кіні. З його участю в головних ролях відомі картини „Пісня на камені“ (Держкіно), „Маміт і Айша“ (ВУФКУ) та інші.

Хайрі виявив великий талант ще й у драмі. Його вважають за найкращого драматичного артиста татарської національної сцени.

але, звичайно, головна його стихія—танок.

Тут найяскравіше виступає його визначний талант.

Емір Заде-Хайрі особливо вражає тим, що він вийшов із народу, що донедавна був темний і поневолений. Вийшовши з народу—він не пірвав з ним зв'язків, а віддає йому свій хит і свою творчу енергію.

Деві

Емір Заде-Хайрі

Редактор Е. Касяненко

Видавництво „Вісти ВУЦВК“

НАЙБЛИЖЧИМИ ДНЯМИ

НА ЧЕРЗІ ОСТАННІЙ
ВИПУСК ВЛАСНОГО
■ ВИРОБНИЦТВА ■

ВУФКУ!

ОДИНАДЦЯТИЙ

Автор Дзига Вертов

ПРОДАНИЙ АПЕТИТ

В головній ролі артист Бучма

ВЕРЕДУВАННЯ КАТЕРИНИ II

(Каприз Катерини II-ой)

ВСЕУКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА ВИДАВНИЧА та КНИГОТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

КНИГО СПІЛКА

Харків, Горяїновський пр., № 2, телефон 46-74

НОВА ГРОМАДА

ДВОХТИЖНЕВИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ, КООПЕРАТИВНИЙ, НАУКОВО-

:: ПОПУЛЯРНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ::

Виходить за відповідальною редакцією А. Е. ГЕТЛЕРА.

Завідує Редакцією С. П. КРАВЦІВ (КРИГА).

СТАТТІ

з усіх питань практичної кооперативної роботи та сільського господарства

ПОСТІЙНІ ОГЛЯДИ

політичного життя та революційного руху в СРСР та за кордоном

ОПОВІДАННЯ ТА ВІРШІ

найкращих сучасних письменників та літературного молодняку, ілюстровані кращими художниками

ЦІКАВІ ІЛЮСТРАЦІЇ

з будівництва та побуту України, СРСР та Закарпаття, доповіді політ-хроніка в ілюстраціях

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

На рік 5 крб. — коп.

На півроку 2 крб. 75 коп.

На 3 місяці 1 крб. 50 коп.

Ціна окремого числа. — крб. 30 коп.

НИЗКА ПОСТІЙНИХ ВІДДІЛІВ

Кооперація. Літературний розділ. Сільське господарство. По кооперативній Україні. Книжкова полиця. Новинки науки й техніки. Розвага на дозвіллі. Постійна інформація про нові видання Книгоспілки

ЛИСТУВАННЯ

з читачами й дописувачами. Поради в справі.

:: читання й кооперативної самоосвіти ::

ВИМАГАЙТЕ В УСІХ

КООПЕРАТИВНИХ ТА ІНШИХ
КНИГАРНЯХ, КІОСКАХ
ТА ГАЗЕТНИХ ЕКСПЕДИЦІЯХ

АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

торговля и производства предметов военизации и обороны „ПОСТ. Ч. З. У.“

ПРАВЛЕНИЕ:
Харьков зд. ВУЦИК'а

ЦЕНТРАЛЬНИЙ СКЛАД
Харьков ул. Свердлова 1

ОТДЕЛЕНИЯ:

Киев, Одесса, Днепропетровск, Луганск, Зиновьевск

Мелкокалиберн. ОРУЖИЕ русск. и заграничное
ПАТРОНЫ

ПРОТИВОГАЗЫ

СТРЕЛКОВЫЕ ПРИБОРЫ

ВОЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА

ОТДЕЛ ВОЕННОГО СНАРЯЖЕНИЯ

:: ПОЛЕВЫЕ СУМКИ, КАБУРЫ И Т. П. ::

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ ОТ 3-х РУБЛЕЙ

высылаются наложенным платежом

Копторская ул. (Краснооктябрьск.) № 5 Рыбальченко

БУХГАЛТЕРИЮ

двойн, итал. и америк. изучайте дома по самоучит., в вопрос, ответ. и примерах (7 выпуск. за 1 руб. 50 к. нал. пл.).

А. А. ХМЕЛЬНИЦКОГО

Харьков, Юрьевская, 13.

4-й рік
видаання

ВІДКРИТО ПЕРЕДПЛАТУ

на 1928 рік

4-й рік
видаання

на популярно-науковий ілюстрований сільсько-господарський журнал для селян

ПОЛТАВСЬКИЙ СЕЛЯНИН

що, як і минулими роками, обслуговуватиме потреби с. г-ва ліво-ережн. лісостепу України й знайомитиме селян з висновками 18 дослідних станцій, що беруть постійну участь в журналі

В 1928 році журнал виходитиме в значно ширшому обсягові

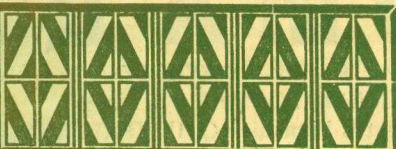
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

На рік	4 карб.	00 коп.
„ 1/2 року	2 „	40 „
„ 3 міс.	1 „	25 „
„ 1 „	— „	50 „

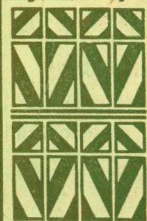
Вимагайте проспекти й № журналу для ознайомлення.

АДРЕСА редакції й контори журналу: Полтава,
Пушкінська, 55

ВСЕСВІТ

Переборовши всі труднощі утворення першого на Україні універсального тижневика і здобувши за минулий рік широке коло

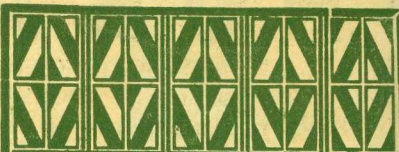
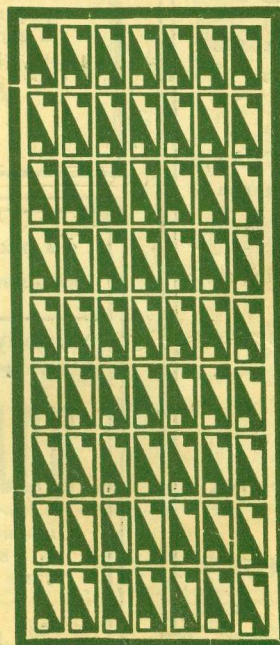
прихильників—читатів, Редакція „ВСЕСВІТА“ цього року ставить собі за завдання всяким чином поліпшувати журнал, для чого й потрібно мати тісний зв'язок з основним колом читачів журналу—з річними передплатниками.

В тій меті в 1928 р. буде широко розвинуто практику конкурсів і розподілено серед річних передплатників премії.

Річні передплатники журналу „ВСЕСВІТ“ на 1928 рік, що надішлють передплату власними поштовими переказами (але не через комісійну агентуру пошти) або безпосередньо здадуть її до Харківської чи окружної контори Видавництва „Вісти ВУЦВК“—і все це до 1 березня 1928 року—візьмуть участь у розподілі преміальних предметів на суму з розрахунку 400 крб. на 1 тис. річних передплатників.

ПРИЙМАЄТЬСЯ
ПЕРЕДПЛАТА
НА 1928 РІК
НА

УНІВЕРСАЛЬНИЙ
ІЛЮСТРОВАННИЙ
ТИЖНЕВИК

Список преміальних предметів для річних передплатників опубліковано буде в березні, після вияснення загальної суми і вибору предметів. Пропонуючи для того зі свого боку

модерний радіоапарат з гучномовцем, навушниками й лампами, фотоапарат з належним приладдям, велосипед і столярний та слісарний струмент,

Контора прохає річних передплатників подати до 1-го березня 1928 р. свої зауваження відносно цих і інших бажаних преміальних предметів.

Розподіл для річних передплатників відбудеться жеребком 1 квітня 1928 р.

Піврічні передплатники, на тих самих умовах внесення передплати, візьмуть участь у другому розподілі, в другій половині року, коли поновлять передплату на друге півріччя.

Тим, що великого запасу „ВСЕСВІТА“ на 1928 р. друківано не буде, Контора просить річних і піврічних передплатників не гаятися з надсилкою передплати.

КОМПЛЕКТІВ „ВСЕСВІТА“ ЗА 1927 РІК НЕМА.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

на 1 рік—52 прим.—7-20 к., на 1/2 р.—3-60 к., на 3 міс.—1-80 к., на 1 міс.—4-5 номерів 60 коп. Ціна окремого номера—15 коп. Передплата приймається в Головній Конторі—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, в округах по всіх представництвах „Вістей“ та в кожному кіосковій залізничній.